

21. Szkoła podstawowa, muzyka. Podstawa programowa kształcenia ogólnego z komentarzem [School podstawowa music. Core curriculum of general education with commentary]. Available at: <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/03/podstawa-programowa-ksztalcenia-ogolnego-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-muzyka.pdf>. (accessed 01 Aug. 2021). [in Polish].
22. Szkoła z TVP: klasa 6 – Muzyka – 2.04.2020 – Lekcja 1 [School with TVP: Grade 6 – Music – 2/04/2020 – Lesson 1]. Available at: <https://www.wykop.pl/link/5427735/szkola-z-tvp-klasa-6-muzyka-2-04-2020-lekcja-1>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
23. Teatr Wielki. Opera Narodowa [Great theater. National Opera]. Available at: <https://teatr Wielki.pl/>. (accessed 02 Aug. 2021). [in Polish].
24. Wójcik, T., Kaja, P., Kilbach, G. Edukacja muzyczna i zajęcia artystyczne [Music education and art classes]. Available at: <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/102/Edukacja+muzyczna+i+zaj%C4%99cia+artystyczne+-+Teresa+W%C3%B3jcik%2C+Piotr+Kaja%2C+Gra%C5%BCyna+Kilbach.pdf>. (accessed 09 Aug. 2021). [in Polish].
25. Wsparcie przedmiotowe online [Online subject support]. Available at: <https://www.odn.slupsk.pl/wsparcie-przedmiotowe-online/zasoby-edukacyjne-online/muzyka/szkola-podstawowa-9/> (accessed 09 Aug. 2021). [in Polish].
26. Zdalne lekcje: Gotowe materiały dla nauczycieli przygotowała FINA [Remote lessons: FINA prepared materials for teachers]. Available at: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/1464508.lekcje-w-domu-lekcje-online-nauczanie-zdalne.html>. (accessed 04 Aug. 2021). [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 29.06.2021

УДК 378.04:64

DOI:

Андрій Цина, доктор педагогічних наук,
завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

У статті розглянуто проблему змісту і структури розвитку особистості майбутнього фахівця сфери обслуговування у процесі його професійної підготовки. Аналізуються завдання, сутність, складові компоненти особистісноорієнтованої професійної підготовки. Визначені основні структурні компоненти моделі особистісноорієнтованої професійної підготовки фахівців сфери обслуговування, структура особистості майбутнього фахівця, психолого-педагогічні умови реалізації особистісно-орієнтованої професійної підготовки фахівців цієї сфери та індивідуальні аспекти формування у студентів стандартів професійної компетентності і професіоналізму.

Ключові слова: професійна підготовка; особистісно-орієнтований підхід; сфера обслуговування; фахівці.

Лит. 10.

Andriy Tsyna, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Head of the Theory and Methods of Technological Education Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University

ESSENCE AND STRUCTURE OF PERSONALLY ORIENTED PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SERVICE PROFESSIONALS

The article considers the problem of the content and structure of personality development of the future service specialist in the process of his professional training. The tasks, essence of personality-oriented professional training as formation of human image in unity of its natural, cultural and social essences, constituent components of model of personality-oriented professional training are analyzed: goal-motivational, semantic, activity-creative, communicative, reflective, productive components. The main structural components of the personality model of the future specialist in the field of services are identified: social properties (spirituality, orientation, social experience in preparation for practical professional activities); psychological (affective sphere, emotional and figurative qualities, flexibility of thinking); character (independence, reflexivity); communication skills. Psychological and pedagogical conditions for the implementation of personality-oriented professional training of specialists in this field: joint personality-meaningful activities, mastery of adaptation of personality-oriented educational technologies

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

to the conditions of pedagogical situations and methodological (integration of learning content, subjectivity, creativity, diagnostics and individualization, facilitation) and reflexivity of training) means. It is proved that personality-oriented professional training provides a single standard of competence for all graduates, which is formed by individual educational trajectories, which are gradually transformed into an individual style of professional activity of each graduate. The theoretical significance of the study is to carry out a theoretical analysis of conceptual approaches to the essence of personality-oriented training of future service professionals. It is of practical importance to determine the necessary conditions for professional training of a competent specialist in the field of services.

Keywords: professional training; personality-oriented approach; service sector; specialists.

Постановка проблеми. Сучасні дослідження проблем структури і змісту розвитку особистості майбутнього фахівця сфери обслуговування на етапі його професійного становлення спрямовані на з'ясування того, яких властивостей, якої фасилітації (сприяння, підтримки) з боку педагогів потребує студент, що розвивається як особистість. Здійснення особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутнього фахівця ґрунтується на визначених у психології особистості й онтогенезі людини нормах, цілях і критеріях особистісного розвитку студентської молоді в період юності. Майбутні фахівці сфери обслуговування під час професійної підготовки повинні оволодіти досвідом психологічного вивчення споживачів їхніх послуг, проектування і реалізації засобів особистісного впливу на них. Однак досягнення цілей професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг у ЗВО сьогодні не є ефективним внаслідок існування низки суперечностей протиріч між:

- формальною спрямованістю професійної підготовки студента і відірваністю від неї роками навчання в ЗВО реальної професійної діяльності у сфері послуг;

- єдиними для всіх майбутніх фахівців сфери послуг вимогами державних освітніх стандартів до рівня їх професійної готовності і індивідуальними соціально-біологічними можливостями студентів щодо оволодіння складовими професійної компетентності;

- цілісність прояву особистісних якостей майбутнього фахівця і переважання у більшості педагогічних досліджень розгляду окремих складових професійної готовності поза усвідомленням їх ролі, функцій в цілісній підготовці студентів до професійної діяльності у сфері послуг.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Професійне становлення особистості в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях розглядається як реалізація, розкритої більше ста років тому Дж. Дьюї, ідеї розвитку особистості через розширення смислу досвіду, що збільшує здатність людини у виборі напряму набуття подальшого досвіду; як набуття особистісного досвіду в ході життєдіяльності у навколишньому

світі у вигляді особистісних характеристик індивіда (за В. Серіковим); як входження людини в соціальне життя через культуру, що поєднує природу з соціумом і є системотвірним компонентом сутності людини (за С. Бондаревською), як нарощування професіоналізму при поетапному переході з нижчих рівнів його сформованості на вищі (за М. Чобітько); як блокова програма формування ціннісно-сміслової сфери професіонала (за І. Бехом); як розвиток провідної для споріднених професій особистісної якості, основою якої виступає ціннісно-мотиваційна домінанта (за Г. Баллом); як становлення інтегральної та соціально значущої психологічної суспільності особистості вчителя (за О. Дубасенюк).

Зв'язок проблеми з важливими практичними завданнями. Для того, щоб професійна діяльність людини стала однією з її пріоритетних цінностей, необхідно розв'язати важливі практичні завдання із надання професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг особистісної спрямованості:

- визначення шляхів оцінки власних професійних можливостей і врахування динаміки їх розвитку у педагогічній підтримці та корекції індивідуальної програми професійної підготовки;

- запровадження у ході професійної підготовки поступової трансформації особистісних якостей студентів, необхідних для навчально-пізнавальної діяльності, в особистісні якості, що визначаються стандартом компетентності працівників сфери послуг і є достатніми для їхньої професійної діяльності.

Виокремлення з проблеми досліджуваної частини. У проблемі особистісно орієнтованої професійної підготовки ми виокремлюємо досліджувану нами частину, що виявляє зміст і структуру, рівні сформованості визначених державними освітніми стандартами властивостей фахівця-професіонала з подальшим розкриттям індивідуальних аспектів формування цих властивостей в окремих студентів. Проблема підвищення і вимірювання якості професійної підготовки майбутнього фахівця сфери послуг розглядається нами у плані розв'язання протиріччя між традиційним і інноваційними підходами її здійснення:

- від пріоритету індивідуалізації освітньої

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

траєкторії кожного до досягнення всіма освітніх цілей у межах прийнятих державних освітніх стандартів;

- від підсумкового оцінювання якості професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг до створення особистісно орієнтованої моделі, що передбачає моніторинг проміжних результатів.

Актуальність досліджуваної частини. Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутнього фахівця сфери послуг забезпечує подолання його часткової затребуваності у просторі єдиних освітніх стандартів і ринкової конкуренції розвитком цілісної особистості в умовах освіти, спрямованої на духовність і культуру молоді. Така персоніфікація освітнього процесу сприятиме поступовій трансформації пізнавально-професійної діяльності в майбутню професійну діяльність у сфері послуг.

Метою статті є аналіз психолого-педагогічних підходів до цілісного визначення змісту, структури та взаємодії особистісних якостей, що визначають готовність майбутнього фахівця сфери послуг до професійної діяльності, а також визначення напрямів організації особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців.

Методи дослідження проблеми. Ознаки професійної готовності майбутнього фахівця сфери послуг повинні цілісно визначатися і бути структурованими в теоретичній моделі цієї готовності в ієрархії і субординації біологічних, психологічних, соціальних та духовних властивостей, суттєво значущих для його професійної діяльності. Перелік узагальнених і особливих (що розкривають особливості окремих елементів узагальнених) особистісних якостей професійної готовності фахівця нами визначався шляхом аналізу тенденцій розвитку особистісно орієнтованої професійної діяльності фахівців сфери обслуговування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завдання особистісно орієнтованої професійної підготовки ми виводимо з розуміння Дж. Дьюї освіти як забезпечення умов розвитку відповідно до життя людини у будь-якому віці. Сформовані раніше психолого-педагогічні підходи визначають таке розуміння завдань особистісно орієнтованої професійної підготовки:

- готовність до трудової діяльності, що визначається системою якостей особистості, підготовленістю до виконання важливих соціальних функцій [7, 147];

- забезпечення умов неперервного розвитку особистості відповідно до життя людини, постійне

вдосконалення та реконструкція досвіду впливу на подальшу діяльність [9, 347];

- набуття особистісно досвіду культуровідповідної поведінки, самоідентифікація і самореалізація задатків та здібностей, формування суб'єктних властивостей [5, 205];

- розвиток здібностей особистості, що будується від того, хто навчається, до визначення фахових дій [10, 45];

- розв'язання моральних проблем шляхом організації вчинкової життєдіяльності молоді людини, сповненої духовних устремлінь, пошуку покликання і життєвого призначення, реалізація прагнення здійснити себе через свою професійну діяльність [1, 346];

- створення умов, що забезпечують мотивацію до розвитку особистості, її інтелектуальних та духовних сил [9, 347].

Аналіз наведених підходів дає нам змогу визначити завданням особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг розвиток системи якостей особистості (суб'єктних властивостей), які охоплюють моральні, духовні сили та устремління, покликання, усвідомлення смислу життя, мотивацію особистісного розвитку, набуття досвіду культуровідповідної поведінки з виконання важливих соціально-професійних функцій пристосування та впливу на середовище, самоідентифікацію і самореалізацію задатків та здібностей.

Сутність особистісно орієнтованої професійної підготовки ми можемо визначити як формування образу людини в єдності природної, культурної і соціальної її сутностей [2, 48] шляхом постійного звернення до неповторного суб'єктного досвіду життєдіяльності, набутому в соціокультурному оточенні [10, 13].

Узагальнюючи зазначені підходи, можна визначити основні структурні компоненти моделі особистісно орієнтованої професійної підготовки фахівців сфери послуг:

- цілемотиваційний, який визначає емоційне ставлення до особистісно орієнтованого фахового становлення, мотиви навчання студентів та професійної діяльності у сфері послуг, передбачає володіння фахівцем методами діагностики індивідуальних особистісних властивостей, врахування інтересів та потреб споживачів цих послуг [5; 9];

- змістовий компонент визначає рівень сформованості освітніх компетенцій студентів і передбачає в умовах єдиного, визначеного державними стандартами освіти, змісту наукових знань, прийомів та методів пізнання побудову

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

індивідуальних навчальних програм і форм організації навчання [5; 10];

- діяльнісно-творчий компонент передбачає комплекс методів, засобів, особистісно орієнтованих технологій навчання, які творчо самоорганізують особистісний досвід студентів у життєво-професійних ситуаціях і середовищах із надання послуг [2; 5; 6];

- комунікативний компонент визначає спеціальні форми взаємодії всіх учасників освітнього процесу [9; 10];

- рефлексивний компонент виокремлює чинники руху особистості від самоактуалізації до самореалізації в умовах індивідуальних шляхів і темпів навчання студентів із різними можливостями і здібностями [5];

- результативний компонент обумовлює здатність соціально компетентної особистості адаптуватися у середовищі надання послуг та змінювати його [5].

Структура особистості майбутнього фахівця сфери надання послуг нами визначається через складові його професійної готовності. Розглянуті підходи до визначення структури особистості дають змогу побудувати її узагальнену модель, що об'єднує в собі всі виділені дослідниками властивості [8]:

1. Соціальні властивості:

- духовність (розвиток духовних потреб у пошуку смислу фахової діяльності, свободі самовизначення, ідеалів, щастя [2, 33]);

- спрямованість [3, 103; 5, 29) (мотиви, інтереси до змісту фахової діяльності [7, 36), потребово-мотиваційна сфера [5, 29), орієнтації [9, 133], ціннісно-смилова сфера людини [1, 29]);

- соціальний досвід з підготовленості до практичної професійної діяльності [7, 47] (здатність до культурної ідентифікації [2, 50], когнітивна сфера [5, 29), професійно-фахова компетентність [3, 103], знання [9, 133]).

2. Психологічні (афективна сфера [5, 30), емоційно-образні якості, гнучкість мислення [9, 133]).

3. Характер (самостійність, рефлексивність [9, 133]).

4. Здібності [3, 104]: комунікативні (здійснення взаємодії з суб'єктами професійної діяльності) [7, 29).

У питанні поєднання вимог державних освітніх стандартів з індивідуальними можливостями студентів в оволодінні складовими професійної компетентності ми виходимо з обґрунтованої Дж. Дьюї [4, 32) можливості освіти всіх членів суспільства, та заперечення її одноманітності, необхідності врахування індивідуальних особливостей особистості в освіті. Він

наголошував, що “освіта повинна приймати людину такою, якою вона є; наявність у неї певного набору властивостей – відправна точка для педагога”.

Особистісно орієнтована професійна підготовка фахівців сфери послуг раціонально поєднує соціально-педагогічні і психологічні моделі освіти, реалізуючи зазначені державними освітніми стандартами вимоги суспільства до підготовки особистості фахівця із наперед заданими властивостями за індивідуальним освітніми траєкторіями. Врахування у процесі професійної підготовки індивідуальних здібностей до опанування освітніми складовими держстандартів дидактично будується на виборі предметного змісту, рівня його складності для кожного студента. Тільки індивідуальний, а не єдиний для всіх освітній шлях забезпечить можливість кожному досягти єдиного рівня професійної готовності, що зазначений у освітніх стандартах. Індивідуальний стиль професійної підготовки поступово формує індивідуальний стиль професійної діяльності майбутнього фахівця сфери послуг.

Відірваність професійного навчання і діяльності за фахом сфери послуг долається поступовим рухом особистості майбутнього фахівця від професійного навчання у ЗВО до професійної діяльності у закладах із надання послуг, який здійснюється шляхом трансформації ядра особистості (її Я-концепції як узагальненого уявлення про поступове нарощування рівнів сформованості професійнозначущих особистісних якостей) від “Я-теперішнього” до “Я-майбутнього”, що може проявлятися у реальній (об'єктивній) та ідеальній (суб'єктивній) формах.

У питанні визначення методів особистісно орієнтованої професійної підготовки ми виходимо з відстоюваної Дж. Дьюї демократичної рівності можливостей всіх для освіти і водночас наполягаючи на необхідності різноманітності методів, принципово відхиляючи однаковість освіти.

Особистісно орієнтований підхід до освіти (І. Бех, Є. Бондаревська, Дж. Дьюї, В. Серіков, І. Якиманська), визнаючи пріоритет розкриття та розвитку потенціалу особистості, ставлення до неї як до суб'єкта власної фахової діяльності, дає змогу подолати однозначність і універсальну методичну рецептурність професійної підготовки. Розуміння теоретичних закономірностей методики і досвіду професійної підготовки у поєднанні з усвідомленням конкретної реальної освітньої ситуації зумовлює появу фахових знань. Це дає можливість теоретично обґрунтувати

власні дії, розуміти студентів. Такий підхід визначає поняття “педагогічна технологія” як проєкт педагогічної діяльності в конкретній освітній ситуації, в якому інтегруються теоретичні положення і конкретний педагогічний досвід викладача [7, 56].

Психолого-педагогічні та методичні умови реалізації особистісноорієнтованої професійної підготовки фахівців сфери послуг є необхідною складовою розуміння її сутності. Ефективна реалізація особистісноорієнтованої професійної підготовки майбутнього фахівця цієї сфери забезпечується психолого-педагогічними (спільна особистісно-значуща діяльність [4; 5], володіння адаптацією особистісно-орієнтованих освітніх технологій до умов педагогічних ситуацій [5; 6; 7; 9] і методичними (інтеграція змісту навчання, суб’єктивність [5; 9], креативність, діагностичність [5] і індивідуалізація [1; 9], фасилітація [5; 9; 10] і рефлексивність [5] умовами.

Вимірювання рівня професійної готовності у становленні майбутнього фахівця сфери послуг обумовлюється нарощуванням його компетентності і професіоналізму в процесі професійної підготовки, що потребує всебічного вивчення особистості шляхом відстеження динаміки розвитку особистісних якостей студента в порівнянні з самим собою на підставі критеріїв та рівнів сформованості цих якостей. Це дає можливість цілеспрямовано організувати професійно-підготовчу діяльність на підставі змін, досягнутих на попередніх рівнях.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз психолого-педагогічних підходів до цілісного визначення сутності особистісно орієнтованої професійної підготовки фахівців сфери послуг дає підставу зробити такі висновки:

1. Завданням особистісно орієнтованої професійної підготовки є забезпечення готовності майбутніх фахівця сфери послуг до трудової діяльності в процесі набуття та реконструкції досвіду моральної культуровідповідної поведінки, що відбувається від діагностики розвитку особистісних якостей студента до визначення фахових дій.

2. Сутність особистісно орієнтованої професійної підготовки полягає у формуванні особистості майбутнього фахівця в єдності природної, культурної і соціальної її сутностей шляхом набуття суб’єктивного досвіду фахової діяльності в соціокультурному середовищі.

3. Структурними одиницями сучасної моделі особистісно орієнтованої професійної підготовки є цілемотиваційний, змістовий, діяльнісно-творчий, комунікативний і рефлексивний компоненти.

4. Структура особистості майбутнього фахівця сфери послуг поєднує у собі соціальні (духовність, спрямованість, соціальний досвід) і психологічні властивості, характер та здібності.

5. Особистісно орієнтована професійна підготовка забезпечує єдиний для всіх випускників стандарт компетентності, що формується за індивідуальними освітніми траєкторіями, які поступово трансформуються в індивідуальний стиль професійно-фахової діяльності кожного випускника.

6. Методика особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутнього фахівця сфери послуг передбачає концептуально-методологічне проєктування індивідуального стилю фахової діяльності конкретного спеціаліста із застосування інваріантних алгоритмів технологічних схем у варіативних умовах неповторних професійних ситуацій.

Теоретичне значення дослідження полягає у здійсненні теоретичного аналізу концептуальних підходів до сутності особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг, обґрунтовано її завдання і структурні одиниці, особистісний рух майбутнього фахівця від професійного навчання у ЗВО до професійної діяльності у закладах із надання різних видів послуг.

Практичне значення має визначення необхідних умов професійної підготовки компетентного фахівця сфери послуг: розробка стандартів компетентності у вигляді моделі сучасного фахівця, особистісно орієнтованих технологій підготовки майбутнього спеціалістів, які забезпечують повне сприйняття кожним зазначених стандартів компетентності, інтеграцію професійної підготовки і фахової діяльності, адаптацію умов навчання до змінних фахових ситуацій у закладах надання послуг.

Результати дослідження сутнісної характеристики особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг можуть бути запроваджені в ході моніторингу власних професійних можливостей студентів, динаміки їх розвитку та корекції індивідуальних програм професійної підготовки з метою поступової трансформації особистісних якостей, які є значущими для навчально-пізнавальної діяльності, в особистісні якості, необхідні для професійної діяльності фахівців сфери послуг.

Поставлені та розв’язані у процесі дослідження завдання визначають подальшу перспективу наукових розробок щодо проблем стану професійної підготовки майбутніх фахівців конкретних галузей сфери послуг, концептуальних

**СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ**

підходів до особистісно орієнтованої професійної підготовки цих фахівців, психолого-педагогічних основ моделювання їхньої професійної діяльності, їх особистості і особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутнього фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех, І. Д. Виховання особистості: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2008. 848 с.
2. Бондаревская, Е. В. Ценностные основания личностно ориентированного воспитания. *Педагогика*, 2007. № 8. С. 44–53.
3. Дубасенюк О. А., Семенюк Т. В., Антонова О. Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності: монографія. Житомир, 2003. 192 с.
4. Дьюи Дж. Школа и ребенок. Москва, 1923. 59 с.
5. Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: монографія. Житомир, 2006. 322 с.
6. Сериков В. В. Личностно-развивающее образование: мифы и реальность. *Педагогика*, 2007. № 10. С. 3–12.
7. Сериков В. В. Формирование у учащихся готовности к труду. Москва, 1988. 191 с.
8. Цина А. Ю. Модель особистості вчителя технологій як засіб пояснення і прогнозування професійної підготовки майбутніх фахівців. *Молодь і ринок*, 2010. № 11 (70). С. 285–288.
9. Чобітько М. Г. Особистісно-орієнтована професійна підготовка майбутнього вчителя: теоретико-методологічний аспект: монографія. Черкаси, 2006. 506 с.
10. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. Москва, 1996. 95 с.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (2008). *Vykhovannya osobystosti* [Education of the personality]. *Textbook for students of higher educational institutions*. Kyiv, 848 p. [in Ukrainian].

2. Bondarevskaya, Ye. V. (2007). *Tsennostnyye osnovaniya lichnostno oriyentirovannogo vospitaniya* [The value foundations of personality-oriented education]. *Pedagogy*, Vol. 8, pp. 44–53. [in Russian].
3. Dubasenyuk, O. A., Semenyuk, T. V. & Antonova, O. Ye. (2003). *Profesiyna pidhotovka maybutnoho vchytelya do pedahohichnoyi diyalnosti* [Professional preparation of the future teacher for pedagogical activity]. Zhytomyr, 192 p. [in Ukrainian].
4. Dyui Dzh. (1923). *Shkola i rebenok* [School and Child]. Moscow, 59 p. [in Russian].
5. *Profesiyno-pedahohichna osvita: suchasni kontseptualni modeli ta tendentsiyi rozvytku* (2006). [Vocational and pedagogical education: modern conceptual models and development trends]. Zhytomyr, 322 p. [in Ukrainian].
6. Serikov, V. V. (2007). *Lichnostno-razvivayushcheye obrazovaniye: mify i realnost* [Personal developmental education]. *Pedagogy*, Vol. 10, pp. 3–12 [in Russian].
7. Serikov, V. V. (1988). *Formirovaniye u uchashchikhsya gotovnosti k trudu* [Formation of students' readiness for work]. Moscow, 191 p. [in Russian].
8. Tsyna, A. Yu. (2010). *Model osobystosti vchytelya tekhnolohiy yak zasib poyasnennya i prohnouzuvannya profesiynoyi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv* [The model of the personality of the teacher of technologies as a means of explanation and forecasting of professional training of future experts]. *Youth & market*, Vol. 11 (70), pp. 285–288 [in Ukrainian].
9. Chobitko, M. H. (2006). *Osobystisno-oriyentovana profesiyna pidhotovka maybutnoho vchytelya: teoretyko-metodolohichnyy aspekt* [Personality-oriented professional training of future teachers: theoretical and methodological aspect]. Cherkasy, 506 p. [in Ukrainian].
10. Yakimanskaya, I. S. (1996). *Lichnostno-oriyentirovannoye obucheniyе v sovremennoy shkole* [Person-centered learning in a modern school]. Moscow, 95 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 21.07.2021

“Хто хоче зрушити світ, нехай зрушить себе!”

*Сократ
давньогрецький філософ*

“Ще, що в тебе виходить найкраще, і є твоє покликання”.

*Арнольд Бейссер
американський письменник*

